

Sözlükte:

(Sabūr)

اصبر في الضيق معناه در

وقبر جزع متأليده كه برآوده بر معيبت و بليه
هدوئنده تلاسه و فزيار و اضطراب اليه و زواله مترقب
اولاده سكونه و تحمل اليه فائلا عنقه عبارته
و صبور عصاة عبارته انقانه تعجيل اليه بلكه
فضلنده غفوا لم يعامله يا فؤد تأخير و توقيف ايده ذات
اجل و اعلا نك اسيد . (قاموس ترجمه)

Sözlükte:

(Sabūr)

الصبر: الإمساك في ضيق.

الصبر: حبس النفس على ما تقتضيه العقل والشرع، أو
عما يقتضيان حبسها عنه. له معان مختلفة.

الصبور: القادر على الصبر.

الصبار: وإن كان فيه ضرب من التكلف والمجاهدة.

(المفردات للراغب، صبر)

Sözlükte:

(Sabūr)

الصبور: الحليم الذي لا يعاجل العصاة بالنقمة بل يعفو
أو يؤخر . (قاموس المحيط ، صبر)

Sözlükte:

(Sabūr)

صَبَرَ - صَبْرًا: تجلده ولم يجزع.

انتظر في هدوء واطمئنان. صبر على الأمر: احتلمه ولم يجزع.

صبر عنه: حبس نفسه عنه. صبر نفسه: حبسها وضبطها.

الصبور: إيم من أسأله تعالى. ومعناه أنه لا يعاجل العصاة

بالانتقام مع القدرة عليه. (المعجم الوسيط)

Sabūr

Pasati
Yok

37

(Allahın sıfatı)

İlmül-yakīn, 149-150.

3 SUBAT 1993

D. Bag: 3851-1

Sözlükte:

(Sabūr)

الصبر: تقيض الجزع. صَبَرَ - صَبْرًا فهو صابر و صبار
وصبير و صبور، والآنثى صبورة أيضا، وجمعه صَبِيرٌ.

الصبر: حبس النفس عند الجزع. ... والصبر: الجراوة.

(لسان العرب، صبر)

Kur'anında:

(Sabūr)

Allahın nisbet edilme niçtin. Ancak bazı
özellikler için kullanılır:

1- صبر و صابرة، إلا بالله ولا تحزن عليهم (القل 16/27)

2- صابر صابرا جميلا إنهم يرونه بعيدا ونراه قريباً (المعارج)

3- إن الله مع الصابرين (البقرة 177/2) (القل 16/27)

4- والله مع الصابرين (2/249)

Kur'anında:

(Sabūr)

Sabır kavramı Kur'anında:

1- İnsanlara nisbet ve kavsiye edilme, örneğin:

~~Hz. Peygamberi gök melekleri, dinde ve~~

Allahın nisbet edilme için kullanılır.

2- Peygamberlere ve Resullularına nisbet

ve özellikler verilmiştir. (SABİR) (2/249)

(Dr. F. A. Sabır, Tercüme ve Tefsir)

Sözlükte:

(Sabūr)

الصبر: حبس النفس عما تنزع إليه.

في القرآن على ثلاثة أوجه،

1- الصبر نفسه، وهو حبس النفس. وهو الأعم في القرآن.

2- الصوم. «واستعين بالصبر والصلاة» (45/2).

3- الجراوة. «فما أصر لهم على النار» (175/2)

(زهة الأعيان)

385-387

صبحی خوانساری، ملا حسین (م ۱۰۷۸ ق)، معروف به ملا حسینا از مردم خوانسار و در دوران شاه عباس ثانی (۱۰۵۲-۱۰۷۸ ق) می‌زیست. وی در شعر و موسیقی مهارت کامل داشت ولی در ابتدای امر در لباس فقر و درویشی زندگی می‌کرد و به سیاحت می‌پرداخت تا این که گذارش به ولایت شیراز افتاد، رستم خان سپهسالار در آنجا بود و برادر ملا صبحی نیز در خدمتش به سر می‌برد. در اثر اشاره رستم خان از لباس فقر به درآمد و به اتفاق ملا واصب به لاهیجان رفت و مدتی را با میرزا عبدالله وزیر لاهیجان به سر برد و چون در فن موسیقی کمال ربط را داشت و در نواختن ساز استاد بود مورد توجه قرار گرفت. در شعر صبحی تخلص داشت و هفت مثنوی در بحر شاهنامه گفته که از نمونه آنها این بیت می‌باشد که در وصف جنگ گفته است:

ز بس ریخت ز ابر کمانش تگرگ

سپهر گشت غربال بیزنده مرگ

منابع: تذکره روز روشن، ۱۷۰؛ تذکره نصرآبادی، ۳۵۷.

رفیعی مهرآبادی

صبور، از مصدر ثلاثی مجرد صبر به معنای شکیبایی و بردباری و صبور نیز به معنی شکیبا و صابر است. مشتقات صبر در قرآن کریم ۲۷ بار آمده است. صبور در اصطلاح دانش کلام، در ارتباط با خالق و نیز در ارتباط با خلق تفسیر می‌شود:

(۱) در ارتباط با خالق، صبور از جمله اسماء الحسنی یا در شمار نامهای نیک خدا و در شمار صفات فعل است که در قرآن کریم نیامده و در ادعیه آمده است. صبور به عنوان نامی از نامهای نیک خداوند معنایی نزدیک به معنای حلیم (از اسماء الحسنی) دارد (لوامع البینات، ۳۵۲). و مراد از حلیم بودن و نیز صبور بودن خداوند آن است که در کینه کشیدن و انتقام گرفتن که همانا به کیفر رسانیدن گناهکاران است شتاب نمی‌ورزد. و چون عزم کند که از گناهان گناهکار درگذرد و این عزم ظاهر گردد عفو نام می‌گیرد؛ و اگر نهان ماند حلم نامیده می‌شود (همان، ۲۴۹).

فرق حلیم و صبور و تفاوت حلم و صبر هم آن است که از سوی حلیم می‌توان ایمنی چشم داشت اما از سوی صبور ایمنی نمی‌توان بود (همان، ۳۵۲). به همین سبب است که در صبر بر شتاب نوزیدن و مهلت دادن تأکید می‌شود و تصریح می‌گردد که خداوند صبور است بدان معنا است که در فروگرفتن و به کیفر رسانیدن سرکشان شتاب نمی‌ورزد؛ و این از آن رواست که به شتاب نوزیدن نیاز ندارد (مجمع البحرین، ۳۶۰-۳۶۱؛ منتهی‌الارب، «ص، ب، ر»). تفسیر این سخن آن است که خداوند کارها را، و از جمله کار به

خدایی نیست و این رنگهای خود ساخته ناشی از نفسانیات انسانی است که نه جمال و کمال دارد و نه ثبات و بقایی و پیوسته اختلاف انگیز و گمراه کننده است و ما نیز طبق رنگ توحید و ایمانی که خداوند ذاتاً و فطرتاً به ما بخشیده او را می‌پرستیم. یعنی بر ما لازم است که رنگ آمیزی خدا را بپذیریم و او را بپرستیم نه رنگ آمیزی بدران و اجداد را. بعضی گفته‌اند منظور این است که ما خدا را به واسطه پیروی از ملت ابراهیم پرستش کنیم. اخفش گفته: غرض از صبغة الله «ملة ابراهیم» است که این روایت را آلوسی نیز در روح المعانی بیان داشته است.

با توجه به تمام روایات، اکثریت قریب به اتفاق مفسران در تفسیر این عبارت متفق القول هستند که مقصود از صبغة الله: دین و ایمان و تطهیر و پاک شدن در اثر ایمان به خداوند می‌باشد. و خداوند دین را به نامهای مختلف خوانده و به خود اضافه کرده و نسبت داده است. فطرت خوانده: فطرت الله، صبغتش خوانده: صبغة الله، کلمتش خوانده، کلمة الله هی الطیاء، دینش خوانده: یدخلون فی دین الله، صراطش خوانده: صراط الله الذی، هدیش خوانده: ذلک هدی الله، نورش خوانده: یریدون آن یطفؤوا نور الله، حبش خوانده: واعتصموا بحبل الله، سبیلش خوانده: ادع الی سبیل ربک. چند حدیث از حضرت امام صادق (ع) نقل شده که صبغة الله همان اسلام است زیرا چنانکه رنگ‌آمیزی برای پارچه و لباس زیور و زینت است، اسلام و خداشناسی نیز زیور و زینت روح انسان است.

صبغة الله از دیدگاه عرفانی نزد اهل ذوق تشبیه ذات حق است در اثر ریاضت و سیر و سلوک و نیل به مقامات معنوی و وصول به مرتبت فناء. مولانا گوید:

صبغة الله است رنگ خم هو

پیس ها یکرنگ گردد اندرو

چون در آن خم او فتد گویش قم

از طرب گوید منم خم لاتلم

صبغة الله گاه پوشیده کند

برده بیچون بر آن ناظر کند

صبغة الله نام آن رنگ لطیف

لعتنه الله بوی این رنگ کثیف

منابع: تفسیر مجمع البیان؛ تفسیر المیزان؛ تفسیر روح الجنان

و روح الجنان فی تفسیر القرآن؛ پرتوی از قرآن؛ بیجارالانوار؛ فرهنگ معارف اسلامی، دکتر سجادی، ۱۳۷۳؛ دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی، خرمشاهی، ۱۳۶۵/۲؛ زلفت نامه، دهخدا؛ اصول کافی، کلینی، ۲۲/۳.

فاطمه ذوالقدری

MADDE YAKMILANDIKTAN
ONRA GELEN DOKÜMAN

29 Haziran 2018

(Sabûr)

Kur'anida:

و ربك العنى ذو الرحمة لو يؤاخذهم بما كسبوا لعجل لهم العذاب. بل لهم موعد لن يجدوا من دونه مؤنثا. (الكهف 58 / 18)

(Sabûr)

Kur'anida:

ولو يؤاخذ الله الناس بظلمهم ما ترك عليها من دابة ولكن يؤخرهم إلى أجل مسمى. فإذا جاء أجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون. (الخل 61 / 16)

(Sabûr)

Kur'anida:

ولو يؤاخذ الله الناس بما كسبوا ما تركا على ظهورها دابة ولكن يؤخرهم إلى أجل مسمى. فإذا جاء أجلهم فإن الله كان بعبادهم بصيرا. (فاطر 35 / 45)

(Sabûr)

Kur'anida:

ولا تحسبن الله غافلا عما يعمل الظالمون إنما يؤخرهم ليوم تشخص فيه الأبصار. (ابراهيم 41 / 14)

(Sabûr)

Hadiste

« لا أحد أصبر على أذى يسعه من الله عز وجل »
(النهاية لابن الأثير «صبر»)

(Sabûr)

Hadiste:

عن أبي موسى قال عليه السلام: « لا أحد أصبر على أذى يسعه من الله عز وجل، إنه يشرك به ويجعل له الولد، ثم هو يعاقبهم ويرزقهم »
عن عبد الله بن قيس قال عليه السلام: « ما أحد أصبر على أذى يسعه من الله تعالى، إنهم يجعلون له نذرا ويجعلون له ولدا، وهو مع ذلك يرزقهم ويعاقبهم ويعطيهم ». (مآثر المنافقين، 549، 5، أدب 71، توليد، 3، 4 / 295)

(Sabûr)

Hadiste:

Timizi, «Daavât», 82,

İbn Mâce'de: Yok

(Sabûr)

Hadiste
Sabır Belâya Olur

اللهم إني ألتجئ إليك الصبر
أنت الله الذي لا اله إلا أنت
يا رسول الله صل على أمتي
بصبرنا. (Müsned, 2, 231, 235; Timizi,
«Daavât», 93).

Hiz. Ali de duasında
فرض به برقبه فقال: اللهم عافه أو اشق
diye düzeltmiştir. (Timizi, «Daavât», 111)

(Sabûr)

Mânası:

Bazıları hakiki mânası veriyor. Bazıları
Sabır demek değildir, der.

Sabır: Dayanmak, Dayanıklılık.

Bazı lugatî mânâları.

(Bağbâdî, el-Esmâ ve s-sıfât, nr. 128 - 129)

Mânasi: (Sabûr)

Allah'a halim demek caiz ise de Sabûr dememelidir. Çünkü sabûr «kemâlisine meârih ve mezan lâhile olan kimse» için kullanılır, böylesi ferah etmez, tahammül eder. Bu mânâ Allah için caiz olmaz. «وذلك لا يتأتى فيه تعالى»

(K. Abû'l-zebbâr, el-Muğni, XXII/2, s. 224)

Mânasi: (Sabûr)

Murtezile'nin (Kasbîyye) ekserisi Allah'a nisbetini kabul etmez, sâkî ve meâlekâtların O'na izâfesi caiz olmadığından.

Ümmetin ekserisi itlak eder, Ebû Tâlib - rıfî hadisinde ve Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin nakledilen hadist var (Ma'âdîsü'l-İstisnâ' 128).

Mânasi: (Sabûr)

و من أسماء الله تعالى ما يكون نقلها إلى العبد مجازاً وهو الأكثر، ومنها ما يكون من حق العبد حقيقة وفي حق الله تعالى مجازاً، كالصبر والشكور.

(المفرد الألف للفرزاي، 84)

Mânasi: (Sabûr)

Sabûr, zamanı gelmeden eyleme geçmede acele etmeyen, demektir. Sabûr bütün işleri belli bir ölçü dahilinde ve belirli yöntemde icra eder. Duharı, mukaddes vakitlerinden sonra - tenbelin geçilmesi gibi - terk etmez, buna mukabil acelesinin davranışı gibi zamanlarından önce de geçmez. Bütün bu durumları zâhır ve bâhır bir zamlama niteliği de taşır.

(Gazzâlî, el-Makşûf, s. 161)

Mânasi (Sabûr)

الصبور: هو الذي لا يعاجل العقاب بالانتقام منهم بل يؤخر ذلك إلى أجل مسمى ويعملهم لوقت معلوم - فمعنى الصبور في صفة الله سبحانه قريب من معنى الحكيم، إلا أن الفرق بين الأخرين أنهم لا يأمنون العقوبة في صفة الصبور كما يكون منها في صفة الحكيم. والله أعلم بالصواب.

(شأن الدعاء للخطابي، 97-98)

Mânasi: (Sabûr)

الصبور: الذي لا يعاجل العقاب بالانتقام. وهو من أبنية المبالغة. ومعناه قريب من معنى الحكيم. والفرق بينهما أن المذنب لا يأمن العقوبة في صفة الصبور كما يأمنها في صفة الحكيم.

(النهاية لابن الأثير، «صبر»)

(Sabûr)

Mânasi:

Kulun Nasibi:

الصبر الواجب على العبد هو الصبر على ما أمر الله تعالى به من الطاعات، والصبر عما نهى عنه من المحارم، والسكون تحت ما يجرى من قضاءه وقدره.

(التجريد للقيصري، 97)

Mânasi: (Sabûr)

Kulun nasibi:

1. Tasabûr. Sabûr ekzansizi, siddetlene ve şerhine.
2. Sabûr. Funnûh-i kaza ve sunûf-i belâ ya sâhulele tahammül.
3. Istisbâr. Sabûr ile fet edip meâlekâit oluyumale, hatta fennile kulmat.

(Kusayrî, el-Talâf, s. 95)

Mânasi: (Sabûr)

وقال آخرون: صبر المؤمنين على ثلاثة أقسام: صبر على طاعة الله، وصبر على معاصيه، وصبر على الصبر على طاعته وترك معصيته. وذلك أشد وجهه الصبر (128).

(الأسماء والصفات لعبد القاهر)

Mânası:

(Sabır)

Kulun Nasibi: Belâyı dile getirmeye sabra zarar getirmez. Önemli olan kalbiyle kaza ve kudere rıza/göstermektir. Zira Hz. Ey-yüb "إني من آل أبي طالب" ve "إني من آل علي" dediği halde Cenâbi Hakk'ın onun için "أبو طالب" buyurmuştur, çünkü hüsnü-zahiri konumuştur.

(Kuşeyrî, et-Tahzîb, s. 36)

(Sabır)

« Gde sabırlı »

— İhsanla ilgili —